

15 propostes per a la infància de Catalunya

Aportacions de la Fundació Pere Tarrés davant les eleccions catalanes de la tardor del 2015

La Fundació Pere Tarrés és una entitat compromesa amb l'educació i l'acció social que treballa des de molts i diversos camps: la intervenció directa a través d'entitats federades, la prestació de serveis, la formació de voluntaris i professionals, la consultoria i estudis, a més de la gestió d'infraestructures.

Una de les seves prioritats és la promoció de la infància, l'adolescència i la joventut. Aquesta prioritat vers els infants es duu a terme des d'òptiques múltiples: des de la intervenció directa dels nostres programes i projectes fins a la formació dels i les professionals en la intervenció educativa i l'acció social, passant per la gestió de serveis i equipaments amb una clara vocació d'atenció als més petits, sovint els més vulnerables.

Per aquest motiu, a les portes de dur a terme unes eleccions transcendentals que han de permetre debatre sobre el model educatiu i social del nostre país i com fer-lo sostenible, la Fundació Pere Tarrés vol aportar un conjunt de reflexions i suggeriments amb la intenció que puguin ser compartides i incorporades a les propostes que els diferents grups fan a la ciutadania.

A. Consideracions generals:

a.1 Necessitat d'afavorir la igualtat d'oportunitats

La igualtat d'oportunitats i la inclusió són, sens dubte, el paradigma sobre el qual creiem que cal centrar l'acció social i educativa a realitzar els propers anys. Es fa necessari superar situacions que obliguin a l'assistencialisme (entès com a imprescindible quan la duresa de la situació socioeconòmica té més impacte en els contextos familiars més quotidians). Però ara, davant d'aquest nou cicle que comencem amb una millora de la situació macroeconòmica incipient (i encara no observable), ens cal afavorir mesures i iniciatives que busquin aquesta equitat d'oportunitats des de la inclusió.

D'altra banda, la situació de pobresa infantil relativa, superior al 25%, és absolutament intolerable i requereix un consens social i una prioritat de tots els partits polítics i de la ciutadania per a fer-hi front.

- **Unes polítiques públiques amb mirada d'infant:** hom pot tenir la temptació de generar i articular un corpus d'accions, plans, polítiques i projectes destinats exclusivament a l'atenció a la infància. Sense descartar que sigui necessari, en alguns casos, articular mesures específiques vers aquest col·lectiu, reclamem la necessitat que la infància sigui abordada des d'una perspectiva transversal en totes les polítiques socials, educatives, sanitàries, jurídiques, etc. No ha de ser possible, per exemple, afavorir unes mesures imprescindibles a favor de l'ocupació i descuidar aquesta mirada vers les necessitats dels infants, de manera que es promogui un mercat laboral que faci impossible una conciliació familiar mínima.
- **Treball en xarxa amb entitats, organitzacions i institucions educatives:** l'administració ha de promoure i implicar-se en un treball en xarxa eficaç que

situï l'infant i les seves necessitats al bell mig d'aquesta coordinació i acció col·legiada. Per fer-ho, és necessari reconèixer i donar protagonisme a les entitats, col·lectius, centres i grups que treballen a favor de la infància en un barri o municipi determinat. Ha de ser un mandat d'obligat compliment que les institucions educatives públiques, els serveis socials i els diferents dispositius que treballen amb la infància, facin una tasca coordinada i en condicions d'igualtat amb les entitats socials i els centres socioeducatius d'iniciativa privada o social.

- **Resposta efectiva als problemes amb què conviuen les famílies i els infants:** malgrat que s'aprecien unes primeres intuïcions de recuperació macroeconòmica, moltes famílies encara es troben en situació de pobresa i han de superar moltes mancances econòmiques. Es fa especialment necessari resoldre de manera efectiva situacions derivades de la pobresa energètica, falta d'ingressos, manca d'habitatge, problemes alimentaris, etc. Aquestes situacions, que és necessari eradicar en qualsevol etapa de la vida, tenen una gravetat especial quan, a més, els infants en són víctimes.
- **Qualificació professional i acadèmica dels joves, amb l'obtenció del títol d'ESO o equivalent:** en una economia del coneixement, cal una capacitat mínima que permeti accedir a unes condicions laborals i de vida dignes. És necessari impulsar que els joves sense titulació puguin obtenir-la a través de programes de segona oportunitat, i cal prevenir el fracàs escolar a tots els nivells.
- **Mirada i atenció integral de l'infant:** tal i com recull la Convenció Internacional dels Drets de la Infància, a més del dret a l'educació, la salut, el joc i la participació, l'infant ha de desenvolupar una dimensió espiritual que li permeti dur a terme el seu propi projecte i trobi el sentit vital.

a.2 Accés al lleure educatiu

Reclamem l'oportunitat d'accedir a activitats que, en el temps lliure, tinguin un caràcter educatiu i socialitzador per als infants, adolescents i joves del nostre país, que disposen d'una escolarització universal garantida. L'educació en el lleure, que ja disposa d'un reconeixement institucional (a l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, Llei Catalana de la Infància o a la Declaració Universal dels Drets Humans) és una necessitat per a la construcció d'un país i una societat amb una ciutadania compromesa, responsable, participativa i crítica.

- **Facilitar l'accés al lleure educatiu:** cal facilitar que cap infant que ho necessiti es quedi sense accedir a activitats de lleure educatiu. Per fer-ho, cal donar suport a les entitats que, al barri o municipi, treballen durant tot l'any. L'establiment de programes de beques i la derivació (amb finançament) d'infants per part dels serveis socials, no es poden fer al marge del teixit social i d'entitats que representen els centres d'esplai o els centres socioeducatius d'iniciativa privada existents. Cal prioritzar una acció coordinada amb aquestes entitats més enllà de generar una oferta pròpia d'activitats.
- **Suport i facilitats a iniciatives de lleure educatiu:** cal que l'administració doni facilitats per a la realització d'activitats de lleure educatiu. Quan un municipi disposi d'un centre d'esplai o un agrupament, l'Ajuntament, lluny de

promoure una programació pròpia d'activitats de lleure, ha de col·laborar proactivament amb aquesta realitat i promocionar-la.

a.3 Potenciar les entitats del tercer sector

Les entitats del tercer sector som i volem ser un aliat que, proper a la base social que representem i a uns valors determinats orientats a l'interès general, puguin col·laborar amb les administracions per tal de fer possibles els reptes i atendre les necessitats d'aquells per a qui treballem, i en general per als col·lectius més vulnerables.

- **Col·laborar amb entitats:** respectant i preveient la diversitat de maneres organitzatives i jurídiques, fomentant els espais d'interlocució i participació, reconeixent la tasca duta a terme, simplificant la relació burocràticoadministrativa i fent possible que siguin les mateixes entitats les que executin aquells programes i iniciatives que promou l'Administració a partir d'objectius compartits.
- **Implicar-se en la sostenibilitat de les entitats:** cal ser sensibles a les necessitats de finançament de les entitats. Convé promoure i articular convenis de caràcter plurianual i efectuar els pagaments puntualment. És necessari agilitzar les convocatòries i resolucions, de manera que s'ajustin a l'execució dels programes que financen.
- **Oferir un model clar sostenible de concertació i contractació, que vetlli per la qualitat del servei i pels interessos dels ciutadans i que potenciï l'aportació del tercer sector:** en aquest sentit caldria transposar la directiva europea específicament en els serveis d'atenció a les persones i recollir l'aportació que han fet les entitats al llarg de molts anys.

B. Propostes concretes:

En funció del que hem exposar anteriorment, es defineixen algunes propostes que haurien de ser importants en els propers anys:

- b.1** Promoure un pla integral d'atenció a la infància vulnerable, amb recursos i actuacions clares que permetin millorar significativament la situació de pobresa infantil. En aquest sentit, són claus els serveis i dispositius més enllà de l'escola que permetin oferir una igualtat d'oportunitats.
- b.2** Dotar un sistema de beques per al menjador suficient per a les necessitats del país, i d'altres fons per a les activitats de lleure que no siguin una discriminació per la situació econòmica (sortides escolars, activitats de vacances, etc.).
- b.3** Potenciar l'educació 0-3 anys: que les famílies puguin escollir com atendre la petita infància i es faciliti la conciliació professional.
- b.4** Oferir alternatives a les famílies, especialment amb infants a càrrec, per a evitar desnonaments i dificultats energètiques greus.
- b.5** Prevenir i millorar l'atenció a la infància amb problemes mentals, oferint més recursos d'atenció.

b.6 Desplegar la llei d'infància i especialment dotar-la de recursos i polítiques clares que serveixin d'instrument per millorar-ne el desenvolupament integral, amb la participació dels nens i nenes, i amb l'avaluació de les actuacions.

b.7 Potenciar els convenis pluriennals amb els grans moviments d'educació en el lleure que prevegin la representació i aportació social, amb millors dotacions per poder arribar a més infants i centres, tant en el període escolar com durant les vacances.

b.8 Desenvolupar una línia de cofinançament d'infraestructures per potenciar la qualitat de la intervenció social i educativa dels centres d'educació en el lleure i dels centres i programes d'atenció a la infància vulnerable.

b.9 Vetllar per la tresoreria de les entitats socials, i en especial, pels pagaments de les subvencions i contractes en els mateixos terminis que altres serveis públics.

b.10 Traspasar el model de subvencions dels centres oberts i diaris previstos a la cartera de serveis socials, a un model concertat i garantit des de l'inici de l'any, amb un finançament suficient i estable. L'atenció a la infància en risc no pot dependre fonamentalment d'ajuts de fora del sistema.

b.11 Potenciar l'ocupació i inserció de joves, afavorint-ne la formació de qualitat i una primera experiència laboral, tot aprofitant l'escenari que dibuixa el programa de Garantia Juvenil. Oferir programes de segona oportunitat per reduir significativament el fracàs escolar i incrementar el nombre de joves amb el títol mínim d'ESO.

b.12 Simplificar notablement el funcionament administratiu del SOC pel que fa al model d'atorgament de la formació, homologació d'espais, comunicació d'accions formatives, i estabilitat en el finançament, i que ens permeti avançar cap a un sistema integral de formació professional.

b.13 Fer campanyes públiques potents que expliquin a la societat i a les famílies l'aportació del lleure educatiu, afavorint-ne la igualtat d'accés amb polítiques de beques, entre d'altres.

b.14 Potenciar la concertació de serveis d'atenció a les persones segons les noves directives de la Unió Europea que la Generalitat pot transposar directament. I en el cas que no sigui possible estendre-ho a tots els serveis d'atenció, definir un sistema de contractació que doni prioritat a la qualitat tècnica i ciutadana per sobre del preu (criteris de ponderació).

b.15 Revisar els organismes de participació institucional, fixant-ne el funcionament, la composició i la capacitat de decisió.

La Fundació Pere Tarrés, al servei de la infància, el tercer sector i la capacitat de les persones

Actualment la Fundació Pere Tarrés compta amb la Xarxa de Centres Socioeducatius, integrada per 19 centres adherits d'iniciativa privada i 2 centres propis. Aquests centres acullen setmanalment més de dos mil cinc-cents infants i adolescents en situació de vulnerabilitat social. Els centres socioeducatius realitzen programes de reforç educatiu i activitats d'educació en el lleure destinades a la promoció d'aquests infants.

La Fundació Pere Tarrés també integra el Moviment de Centres d'Esplai Cristians Catalans, que compta amb més de dos-cents centres, repartits per tota la geografia catalana, i que realitzen activitats d'educació en el lleure (setmanalment i durant les vacances d'estiu) per a més de vint-i-un mil infants i joves gràcies a l'acció voluntària de més de tres mil monitors i monitores.

A més, la Fundació ofereix serveis de cases de colònies, activitats educatives per a escoles i famílies, programes socioeducatius per a ajuntaments i la Generalitat o altres institucions socials, formació universitària (Facultat d'Educació Social i Treball Social Pere Tarrés – Universitat Ramon Llull), així com altres formacions per a voluntaris i professionals en les àrees de lleure educatiu, acció social i gestió d'organitzacions que arriba a més de 250.000 participants anualment.